

**KÉRDŐÍV A HASZNÁLATIMINTA-OLTALMI SZABÁLYOZÁS FELÜLVIZSGÁLATÁNAK
IRÁNYAIRÓL**

**A MAGYAR IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI EGYESÜLET
VÁLASZA**

Tisztelt Elnök Úr,

Köszönettel vettük Elnök Úr 2015. november 18-án kelt levelét, amelyben külön is felhívta egyesületünk figyelmét a használati minták oltalmáról szóló törvényi szabályozás felülvizsgálatával kapcsolatban meghirdetett nemzeti konzultációra, és ezzel is lehetőséget biztosított nézeteink ismertetésére.

Tájékoztatjuk Elnök Urat, hogy a tárgyban folytatott eszmecsere alapján a MIE tagság körében széleskörű egyetértés látszik a használatiminta-oltalmi szabályozás felülvizsgálatának szükségyszerűsége és időszerűsége, valamint az elnöki megkeresésben megfogalmazott, és a kérdőív egyes kérdéseire fűzött felülvizsgálati szempontokkal kapcsolatos felvezető gondolatok tényszerűsége tekintetében, ezért messzemenően támogatjuk a szabályozás felülvizsgálatát és a továbbiakra nézve is felajánljuk közreműködésünket.

A konzultációs kérdőív kérdéseire válaszaink a következők.

1. A használati mintaoltalom tárgya

.....

1.1. A fentiek figyelembevételével indokoltnak tartja-e Ön a használati minta fogalmának kiterjesztését a vegyi úton előállított termékekre vagy azok egy jól körülhatárolható csoportjára?

Válaszunk:

i) Jelentős támogatottságot élvez egyesületünkön belül az a nézet, hogy a törvényi szabályozás felülvizsgálata a használati minta fogalmát terjessze ki a szabadalmazható találmányokéval azonos körre, tehát használatiminta-oltalom tárgya ne csak valamely tárgy kialakítására, szerkezetére, részeinek elrendezésére vonatkozó megoldásokkal, tehát csak

határozott alakú, „kézzel fogható” fizikai dologgal összefüggésben legyen értelmezhető, hanem a használati mintaoltalom terjedjen ki a szabadalmi jogban szélesen értelmezett termék fogalmára, így a vegyi termékekre, sőt – erre vonatkozó nemzetközi példák alapján – akár a szabadalmaztatható eljárásokra és alkalmazásokra is.

E nézet indokai között – a jogszabályi környezet idő közben történt jelentős változása mellett – különös hangsúllyal jelentkezik az a nemzetgazdasági szempont, hogy a használati mintaoltalom egy olyan, nemzeti eljárás útján rövid idő alatt megszerezhető oltalmi forma, amely az egyszerűbb oltalomszerzési eljárásnak és viszonylag alacsony költségeinek köszönhetően azon hazai vállalkozások (jellemzően a KKV szektor és a magánvállalkozók, ill. feltalálók) számára is elérhető oltalomszerzési alternatívát jelent, amelyek számára egyébként innovatív megoldásaik szabadalmaztatása mind a költségek, mind a szükséges szakértelem tekintetében vállalhatatlan terhet jelentene.

Ami jogszabályi környezet 1992 óta bekövetkezett változását illeti, kiemeljük, hogy

- a Hmtv. hatályba lépésekor a használati minták és az ipari minták még egymásból származtathatók voltak, ami a használati minták körét eleve a határozott alakú fizikai tárgyak kategóriájába kényszerítette, továbbá

- a gyógyszerek, vegyi úton előállított termékek és az élelmezésre szolgáló termékek ekkor még a szabadalmi oltalom köréből is ki voltak zárva.

Ezek a korlátozások ma már nem léteznek, így ez az iparágak, műszaki területek közötti korlátozó különbségtétel az idő közben történt változások – ide értve a konzultációs kérdőív e kérdéshez fűzött felvezetőjében említett további lényeges szempontokat is (az analitikai kémiai eljárások fejlődése stb.) – fényében is indokolatlannak tűnik. Nem látjuk indokoltnak ezért, hogy egyes hazai vállalkozások, például gyógyászati, kozmetikai és más vegyi termékek gyártói és fejlesztői a használati minták oltalmáról szóló törvényi szabályozás felülvizsgálata után is ki legyenek rekesztve a gyorsabb és olcsóbb iparjogvédelmi oltalom megszerzésének lehetőségéből, ami akár jogegyenlőségi aggályokat is felvethet.

ii) A használati mintaoltalom tárgyának kiterjesztését pártoló mérsékeltbb nézetek szerint az oltalmazható minta fogalma korlátozással, nevezetesen a gyógyszer-hatóanyagok és növényvédő szerek kizárásával lenne kiterjesztve vegyi termékekre.

iii) Egyesületünkön belüli más vélemények szerint ugyanakkor a használati mintaoltalom tárgyának vegyi termékekre való kiterjesztése nehezen kivitelezhető. E nézetek szerint vegyi termékeknel a feltalálói lépés megállapítása nem nyilvánvaló, ezért az ilyen termékek esetében az oltalmazhatóság elbírálásának bonyolultsága nem indokolja ezen oltalmi kategória létjogosultságát.

1.2. Ha igen, kérjük, fejtse ki álláspontját arra vonatkozóan, hogy az oltalmazható minta kiterjesztett fogalmát milyen szempontok figyelembevételével látja indokoltnak meghatározni.

Válaszunk:

E kérdésre a fentiekben az 1.1. kérdéssel kapcsolatos i) és ii) pontokban válaszoltunk.

2. A megkövetelt alkotói szint

.....

2.1. A használatiminta-oltalom megszerzéséhez megkövetelt alkotótevékenység kapcsán Ön szerint szükség van-e a szabadalmaztatható találmányoknál alkalmazandó feltalálói tevékenységtől való eltérés fenntartására?

Válaszunk:

Annak ellenére, hogy a szabadalmazhatósághoz szükséges feltalálói tevékenység szintje a korábbiaknál alacsonyabb, meggyőződésünk, hogy szükség van a szabadalmaztatható találmányoknál alkalmazandó feltalálói tevékenységtől való eltérés fenntartására, mert úgy gondoljuk, hogy a szabadalmaztatható találmányok szintjénél valamivel alacsonyabb szintű innovatív megoldásokra való oltalom lehetőségének biztosítása a használati mintaoltalom lényegi funkciója, az oltalmi forma létjogosultságának fontos eleme.

Arra, hogy az alacsonyabb küszöb olyan megoldások számára is oltalmat biztosíthat, és ezzel olyan megoldásokat is kivonhat a közkincs köréből, amelyek a szabadalomjogi szakember számára nyilvánvalóak lennének (és így nem részesülhetnének szabadalmi oltalomban), a használatiminta-oltalmi szabályozás részéről adekvát válasz lehet a használati minták lényegesen rövidebb maximális oltalmi ideje.

Nem látjuk indokoltnak azt sem, hogy a jogalkotás a bírói gyakorlat esetleges következetlenségére vagy túlzott szubjektivitására a használatiminta-oltalmi szabályozás felülvizsgálata során a feltalálói szintek közötti különbség megszüntetésével válaszoljon.

Úgy gondoljuk ugyanakkor, hogy az alacsonyabb zsinórmérték meghatározása elegendő különbségtételt jelent a két oltalmi forma számára megkövetelt alkotói szint között. Fontosnak tartjuk ezért a technika állásának pontos, lehetőleg az Szt-ben definiált technika állásával azonosan történő meghatározását, ami meggyőződésünk szerint a jogalkalmazók számára is jobban kezelhető helyzetet teremtene, kedvező lenne a jogbiztonság szempontjából és kifejezetten elősegítené a konzekvens bírói gyakorlat kialakulását.

2.2. Ha igen, szükség van-e a feltalálói lépés meghatározásának módosítására, így különösen a mesterségben jártas személy tudásszintjére és kombinációs képességére vonatkozó zsinórmérték – törvényszövegben is megjelenő – kiigazítására?

Válaszunk:

A használati mintaoltalommal kapcsolatos jogalkotói szándéknak megfelelő irányú egységes bírói gyakorlat kifejlődését, és ezáltal a jogbiztonságot segítené, ha a releváns személy – adott esetben a mesterségben jártas személy – kvalitásai és kombinációs képessége konkrét ügyekben az összes lényeges körülmény esetenkénti mérlegelésével, de törvényi iránymutatás alapján, a lehetőségekhez képest minél objektívebb módon lennének meghatározhatók.

A mai globalizált gazdasági környezetben, ahol a munkaerő Európai Unión belüli szabad áramlása és a nemzetközi – akár EU-n kívüli, többek között kínai és más távol-keleti – munkaerő és vállalkozások jelenléte a hazai gazdaságban egyre elterjedtebb, kifejezetten helytelennek és súlyos jogbiztonsági aggályokat ébresztőnek tartjuk azt a kérdőív jelen kérdéshez fűzött felvezetőjében említett gyakorlatot, amely szerint a feltalálói lépés kérdését a mesterségben járatos személy vélelmezett nyelvtudásának, és ezzel összefüggésben a technika állását képező irat(ok)/ nyelvének figyelembe vételével értékelik. Meggyőződésünk szerint a jogalkalmazónak a feltalálói lépés vizsgálata körében szubjektív nyelvi megfontolásokra alapozott vélelem alapján nem szabad olyan következtetésre jutnia – kontradiktórius ügyben ellenérdekű fél hátrányára különösen nem –, hogy egy hazai vállalkozás, ill. feltaláló számára egy idegen nyelvű publikáció nem volt ismert, mint ahogy az sem feltételezhető, hogy egy külföldi bejelentő esetében például egy magyar nyelvű anterioritás ne tartozna a feltalálói lépés megítélése körében értékelendő technika állásához.

3. A használatiminta-oltalmi eljárás jogi szabályozása

.....

3.1. A fentiek alapján az Ön álláspontja szerint mi lenne a használatiminta-oltalmi eljárás jogi szabályozásának legmegfelelőbb módja?

a) A hatályos szabályozás (az Szt.-re mint mögöttes jogszabályra való utalás, azaz a szabadalmi eljárás szabályainak a használatiminta-oltalmi eljárásban való alkalmazása) megfelelő.

b) A hatályos szabályozási módszer megfelelő, de indokolt lenne az eltéréseket kifejezetten felsorolni a Hmtv.-ben;

c) A hatályos szabályozás nem kellően átlátható, a teljes használatiminta-oltalmi eljárást a Hmtv.-ben kellene szabályozni.

Válaszunk:

i) Jelentős támogatottságot élvez a fenti c) változat, hogy a törvényi szabályozás felülvizsgálata során a teljes használatiminta-oltalmi eljárást a Hmtv.-ben kellene szabályozni. Ennek csak egyik indoka az átláthatóság igénye, a másik lényeges indokot abban látjuk, hogy a törvényi szabályozás felülvizsgálata során a használati mintaoltalom érvényesítésével, ill. érvényesíthetőségével kapcsolatban – tekintettel arra, hogy az oltalom érdemi vizsgálat nélkül kerül engedélyezésre – olyan, eljárási kérdéseket is közvetlenül érintő speciális (részben garanciális) szabályok kidolgozását és bevezetését javasolnánk, amelyek szükségszerűen a jelenleginél sokkal számottevőbb különbségeket fognak eredményezni a hatályos Szt.-ben szabályozott eljárási rendhez képest.

ii) A teljesség kedvéért jelezzük, hogy egyesületünkön belül olyan nézetet is megismertünk, amely a hatályos szabályozási technikát, tehát a szabadalmi eljárásra, mint

mögöttes jogszabályra történő utalást preferálja (lásd a/ változat), azzal, hogy az ettől való eltérések kerüljenek felsorolásra a Hmtv-ben.

3.2. A használatiminta-oltalmi eljárás egyszerűsített jellegére figyelemmel indokoltnak látja-e a szabadalmi eljárásban ismert valamennyi eljárási kedvezményt fenntartani a Hmtv. alkalmazása során (különös tekintettel a Szabadalmi Jogi Szerződésnek való megfelelés érdekében meghosszabbított határidőkre és az eljárás folytatása iránti kérelemre)? Ha nem, mely rendelkezések alkalmazását zárná ki a Hmtv.-ben?

Válaszunk:

Megoszlanak a nézetek. Az egyik vélemény szerint az ilyen jellegű kedvezmények biztosítása az oltalmi forma egyik fő erényét, a gyors engedélyezhetőséget veszélyeztetné. Mások viszont nem látják indokát az említett eljárási kedvezmények megvonásának, azzal érvelve, hogy aki a használatiminta-oltalmi eljárás egyszerűségét és gyorsaságát akarja kihasználni, csak indokolt esetben fog élni ezekkel a lehetőségekkel, a kedvezmények visszaélészerű felhasználása pedig következetes jogalkalmazással megakadályozható.

4. A kettős oltalom kizárása

.....

4.1. A fentiek figyelembevételével Ön szerint indokolt-e a származtatásra vonatkozóan a visszavontnak, illetve megszűntnek tekintést előíró rendelkezés fenntartása?

Válaszunk:

A használatiminta-oltalmi bejelentés visszavontnak tekintése, ill. a mintaoltalom keletkezésére visszaható hatállyal történő megszűntnek tekintése szabadalom engedélyezése miatt álláspontunk szerint nem indokolt, sőt, sok esetben kifejezetten hátrányos az oltalom jogosultjára nézve, például azért, mert az engedélyezett szabadalom oltalmi köre nem azonos (szűkebb), mint a használati mintaoltalomé, de az is életszerű lehetőség, hogy a szabadalmat később megsemmisítik, mert nem éri el a szabadalmaztatáshoz szükséges magasabb feltalálói szint követelményt, a használati mintaoltalom azonban a feltalálói lépés alacsonyabb zsinórmértékének köszönhetően nem lenne, ill. nem lett volna megsemmisíthető.

4.2. Ha igen, akkor szükségesnek tartja-e a rendelkezés kiegészítését azzal, hogy a visszavontnak vagy megszűntnek tekintés jogkövetkezményei csak az oltalmi kör egyezése esetén következzenek be?

Válaszunk:

A használatiminta-oltalmi bejelentés visszavontnak, ill. a mintaoltalom keletkezésére visszaható hatállyal történő megszűntnek tekintését szabadalom engedélyezése miatt a fenti 4.1. kérdésre adott válaszunk szerint alapvetően ellenezzük, de ha ilyen szabály mégis fennmaradna, az csakis egyező vagy (a megfelelő szabadalomra nézve) tágabb oltalmi kör esetén lehet elfogadható.

.....

5.1. Szükségesnek látja-e a hatályos szabályok módosítását a használatiminta-oltalommal kapcsolatos jogérvényesítési tendenciák tükrében?

Válaszunk:

Lényeges módosításokat látunk szükségesnek, amelyek garanciális eszközök és eljárási szabályok kimunkálását teszik szükségessé. E módosítások igénye alapvetően a használati mintaoltalom érdemi újdonság- és feltalálói lépésre történő ex officio vizsgálatának hiányára vezethető vissza. A konkrét felvetésekre az 5.2. kérdés alatt válaszolunk, de ebben a kérdéskörben a törvényelőkészítő munka során folyamatos konzultációt tartanánk célszerűnek.

5.2. Ha igen, akkor az alábbiak közül Ön szerint melyik intézkedés ellensúlyozná legjobban (önállóan vagy más intézkedésekkel kombinálva) a mintaoltalommal kapcsolatban fennálló jogbizonytalanságot?

- *Megsemmisítési eljárás megindítása esetén kötelező felfüggesztés polgári, illetve büntetőügyekben.*
- *Fellépési lehetőség a mintaoltalom megadását megelőzően*
 - *a felszólalási eljárás bevezetésével, vagy*
 - *észrevétel megtételének lehetővé tételével.*
- *Az oltalom alapján történő fellépésnek az oltalom „érvényesítéséhez” kötése*
 - *oltalmazhatósági vélemény kibocsátásával;*
 - *halasztott vizsgálat bevezetésével.*
- *Írásos véleménnyel kiegészített újdonságkutatói jelentés igénylésének lehetősége.*
- *Különös szabályok bevezetése a megsemmisítési eljárás gyorsítására vonatkozóan.*

Válaszunk:

Megítélésünk szerint megfontolásra és adott esetben kidolgozásra érdemes garanciális jogi eszköz lehet az írásos véleménnyel kiegészített újdonságkutatói jelentés igénylésének lehetősége, és indokoltnak tartjuk különös szabályok bevezetését a megsemmisítési eljárás gyorsítására vonatkozóan, a felfüggesztés kötelezővé tétele azonban megsemmisítési eljárás megindítása esetén megítélésünk szerint visszaéléseket generálhat, ezért ebben a kérdésben a bíróság mérlegelési jogkörét nem vennénk el. Büntetőügyekben, ahol az eljáró hatóság részéről a mérlegeléshez szükséges speciális szakismeret nem minden esetben várható el, ilyen esetekre alkalmazható lenne az oltalmazhatósági vélemény kikérésének előírása.

Egyesületünkön belül olyan vélemények is ismertek, amelyek szerint a mintaoltalom engedélyezési eljárás folyamán az engedélyezést megelőző észrevétel megtételének lehetővé tétele, és/vagy az engedélyezés utáni felszólalás lehetőségének biztosítása is célravezető eszközök lehetnek.

Az oltalom alapján történő jogérvényesítésnek az oltalom „érvényesítéséhez” kötése oltalmazhatósági vélemény kibocsátásával támogatható garanciális eszköz lehet, amelynek előírása különösen büntetőügyekben, valamint vámhatósági intézkedések és ideiglenes intézkedések esetében látszik indokoltnak.

Megfontolásra javasoljuk továbbá az Egységes Szabadalmi Bíróság eljárási szabályzatának 207. szabálya szerinti jogintézménnyel (Rule 207: 'Protective letter') analóg lehetőség bevezetését – én ezt 'megelőző védekező irat'-nak fordítanám –, amely egy várható megalapozatlan támadás, adott esetben ideiglenes intézkedés iránti kérelem elleni további garanciális eszközt jelenthet.

5.3. Indokolt-e büntetőjogi szankciót fűzni egy nem vizsgált oltalom megsértéséhez? Ha igen, milyen tényállási elemek megvalósulása esetén indokolt fenntartani a büntetőjogi fenyegetettséget?

Válaszunk:

Alapvető nézetünk szerint büntetőjogi szankciót kötni egy nem vizsgált oltalomhoz rendkívül aggályos, különös tekintettel arra, hogy az eljárás alá vont személyeknek, gyanúsítottaknak, szakértelem és anyagi lehetőségek hiányában, nem biztos, hogy módjuk van védekezésként megsemmisítési eljárást indítani. Az aggályokat jelentősen csökkentené a fenti 5.2. kérdés alatt említett 'oltalmazhatósági vélemény' megkövetelése.

A Btk. 388/A. §-ában és a Szabálysértési törvény 238/C. §-ában meghatározott esetekben az is kellő garanciát jelentene, ha a büntető-, ill. szabálysértési eljárás lefolytatásának feltételeként előírt magánindítvány előterjesztésének előfeltételeként oltalmazhatósági vélemény lenne megkövetelve.

Budapest, 2016. január 15.

Tisztelettel:

Dr. Szecskay András
elnök